

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
X kadencja
Komisja Sprawiedliwości i Praw
Człowieka

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka wnosi projekt ustawy:

- o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy.

Do reprezentowania stanowiska Komisji w pracach nad projektem ustawy został upoważniony poseł Paweł Śliz.

Przewodniczący Komisji

(-) Paweł Śliz

USTAWA

z dnia 2025 r.

o zmianie ustawy - Kodeks karny wykonawczy

Art. 1.

W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 676) w art. 215 po § 2 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Jeżeli tymczasowo aresztowany ma ustanowionego obrońcę, organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje z chwilą powzięcia informacji o ustanowieniu obrońcy, przesyła niezwłocznie z urzędu do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany, zarządzenie o zgodzie na wielokrotne widzenie tego obrońcy z tymczasowo aresztowanym. Zdanie drugie art. 217 § 1 stosuje się odpowiednio. Z chwilą zawiadomienia organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, o ustaniu stosunku obrończego, organ z urzędu wydaje zarządzenie o uchyleniu zarządzenia o zgodzie na wielokrotne widzenie tego obrońcy z tymczasowo aresztowanym i przesyła je niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany.”

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

I. WSTĘP

Celem projektu ustawy jest zapewnienie osobie tymczasowo aresztowanej pełnej realizacji prawa do obrony, w tym zniesienie barier o charakterze techniczno-organizacyjnym, w aspekcie realizacji prawa do porozumiewania się z obrońcą podczas nieobecności innych osób. Potrzeba wydania projektowanej regulacji ma swe uzasadnienie także w zwolnieniu organu procesowego z dodatkowych czynności techniczno-organizacyjnych, które łączą się koniecznością każdorazowego rejestrowania i rozpoznania kolejnego wniosku o zezwolenie na kontakt obrońcy z osobą tymczasowo aresztowaną oraz fizycznego wydania stosownego zarządzenia, w tym jego doręczenia.

Prawo oskarżonego pozbawionego wolności do korzystania z pomocy obrońcy, w tym w płaszczyźnie swobodnych z nim kontaktów ma swoje umocowanie konstytucyjne w art. 42 ust. 2 Konstytucji RP (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 lutego 2004 r., SK 39/02, OTK-A 2004/2, poz. 7). Prawo to stanowi nadto wyraz realizacji prawa osoby tymczasowo aresztowanej do bycia traktowanym w sposób humanitarny (zob. P. Tarwacki, Prawo dostępu zatrzymanego procesowo do uprawnionego prawnika jako gwarancja właściwego traktowania, PWP 2008/59, s. 21). Prawo tymczasowo aresztowanego do porozumiewania się z obrońcą jako element prawa do obrony wynika także z art. 48 ust. 2 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, z art. 6 ust. 3 lit. b i c Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, z art. 14 ust. 3 lit. b i d Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, jak również z treści 18 zasady Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiejkolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia - rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r.

II. OBECNY STAN PRAWNY I POTRZEBA ZMIAN

W obecnie obowiązującym stanie prawnym zgodnie z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP każdy, przeciw komu prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we

wszystkich stadiach postępowania. Może on w szczególności wybrać obrońcę lub na zasadach określonych w ustawie korzystać z obrońcy z urzędu. W myśl art. 73 § 1 Kodeksu postępowania karnego (dalej k.p.k.) oskarżony tymczasowo aresztowany może porozumiewać się ze swym obrońcą podczas nieobecności innych osób oraz korespondencyjnie.

Realizacja prawa do obrony jako prawa podstawowego, w płaszczyźnie prawa tymczasowo aresztowanego do porozumiewania się ze swym obrońcą podczas nieobecności innych osób w aspekcie wykonawczym uregulowana jest w Kodeksie karnym wykonawczym (dalej k.k.w.), przede wszystkim w art. 215, a szczerunkowo w art. 217.

Zgodnie z art. 215 § 1 k.k.w. tymczasowo aresztowany ma prawo do porozumiewania się z obrońcą, pełnomocnikiem będącym adwokatem albo radcą prawnym oraz przedstawicielem niebędącym adwokatem ani radcą prawnym, który został zaakprobowany przez Przewodniczącego Izby Europejskiego Trybunału Praw Człowieka do reprezentowania skazanego przed tym Trybunałem, podczas nieobecności innych osób oraz korespondencyjnie. Jeżeli organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, zastrzeże przy widzeniu obecność swoją lub osoby upoważnionej - widzenie odbywa się w sposób wskazany przez ten organ. Stosownie zaś do art. 217 § 1 k.k.w. tymczasowo aresztowany może uzyskać widzenie po wydaniu zarządzenia o zgodzie na widzenie przez organ, do którego dyspozycji pozostaje. W wypadku, gdy tymczasowo aresztowany pozostaje do dyspozycji kilku organów, wymagana jest zgoda na widzenie każdego z nich, chyba że organy te zarządzają inaczej.

Przepis art. 215 § 1 k.k.w. gwarantuje osobie tymczasowo aresztowanej prawo do porozumiewania się z obrońcą podczas nieobecności innych osób (tzw. widzenie adwokackie). Niemniej jednak zgodnie z art. 217 § 1 k.k.w. w aspekcie techniczno-organizacyjnym realizacja tego prawa wymaga zmaterializowania się w postaci wydania przez organ, do dyspozycji którego tymczasowo aresztowany pozostaje, zarządzenia o wyrażeniu zgody na widzenie. Rozwiązanie to ogranicza w sposób nieuzasadniony realizację tego prawa, a ponadto odsuwa jego realizację w czasie, najczęściej z przyczyn

techniczno-organizacyjnych. Pomimo, iż przepis art. 217 § 1 k.k.w. systemowo umiejscowiony jest w ramach ogólnej regulacji zasad udzielania widzeń z osobami tymczasowo aresztowanymi (dotyczących osób najbliższych, małoletnich duchownych), zaś postanowienie § 1 tego przepisu nie ma swego odpowiednika w art. 215 k.k.w., traktującym o prawie osoby tymczasowo aresztowanej do porozumiewania się z obrońcą, realizacja tego prawa następuje na zasadach wskazanych w art. 217 k.k.w. W praktyce odbywa się to w ten sposób, że po zastosowaniu tymczasowego aresztowania lub po zgłoszeniu się obrońcy w toku postępowania, w ramach którego stosowany jest areszt tymczasowy, obrońca występuje do organu procesowego do dyspozycji, którego tymczasowo aresztowany pozostaje, z wnioskiem o zezwolenie na widzenie z tymczasowo aresztowanym. Następnie wniosek ten podlega rozpoznaniu przez organ do dyspozycji, którego tymczasowo aresztowany pozostaje. Na marginesie należy zauważyć, że zgodnie z art. 73 § 2 k.p.k. w postępowaniu przygotowawczym prokurator, udzielając zezwolenia na porozumiewanie się, może zastrzec w szczególnie uzasadnionych wypadkach, jeżeli wymaga tego dobro postępowania przygotowawczego, że będzie przy tym obecny sam lub osoba przez niego upoważniona. Zastrzeżenie to zgodnie z § 4 tego artykułu nie może być utrzymywane ani dokonane po upływie 14 dni od dnia tymczasowego aresztowania podejrzanego. Prokurator musi uwzględnić wniosek, może jedynie uczynić w nim wspomniane zastrzeżenie. W konsekwencji z powyższego wynika, że organ nie może nie uwzględnić wniosku, jednakże czas konieczny na podjęcie czynności techniczno-organizacyjnych związanych ze złożeniem, rejestracją, rozpoznaniem wniosku, a także fizycznym wydaniem zarządzenia i zgłoszeniem się z tym zarządzeniem do aresztu śledczego, ogranicza konstytucyjno-konwencyjne prawo tymczasowo aresztowanego do kontaktu z obrońcą podczas nieobecności innych osób. W rzeczywistości realizacja tego prawa doznaje także uszczerbku w sytuacji, w której dochodzi np. do zmian sygnatury akt sprawy, zmiany jednostki organizacyjnej prokuratury prowadzącej postępowanie, względnie zmiany jednostki penitencjarnej, w której wykonywane jest tymczasowe aresztowanie. Wskazać również należy na sytuacje, w których areszt śledczy, organ i obrońca mają siedziby w różnych miejscowościach.

W opisanych sytuacjach wymagane jest uzyskanie przez obrońcę za każdym razem nowego zarządzenia o zezwoleniu na widzenie z osobą tymczasowo aresztowaną, albowiem administracja aresztów śledczych wymaga każdorazowo nowego zarządzenia. Zarządzenie to jest nadto ograniczone czasowo. Obecnie obowiązująca regulacja po pierwsze ogranicza realizację tego prawa, wymaga dodatkowych czynności techniczno-organizacyjnych po stronie obrońcy, ale przede wszystkim po stronie organu procesowego, które łączą się koniecznością każdorazowego rejestrowania i rozpoznania wniosku oraz fizycznego wydania stosownego zarządzenia, w tym jego doręczenia. Utrzymywanie dotychczasowego stanu prawnego w tym zakresie jest całkowicie bezcelowe i nieuzasadnione.

III. OMÓWIENIE PROJEKTOWANEJ REGULACJI

Projektowana regulacja przewiduje, że jeżeli tymczasowo aresztowany ma ustanowionego obrońcę, organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje z chwilą powzięcia informacji o ustanowieniu obrońcy, przesyła niezwłocznie z urzędu do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany, zarządzenie o zgodzie na wielokrotne widzenie tego obrońcy z tymczasowo aresztowanym. Zdanie drugie art. 217 § 1 stosuje się odpowiednio. Z chwilą zawiadomienia organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, o ustaniu stosunku obrończego, organ z urzędu wydaje zarządzenie o uchyleniu zarządzenia o zgodzie na wielokrotne widzenie tego obrońcy z tymczasowo aresztowanym i przesyła je niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany.

Różnica pomiędzy dotychczasowym stanem prawnym, a projektowanym stanem prawnym polega na tym, że nowoprojektowany stan prawny po pierwsze: w pełni pozwoli na realizację konstytucyjno-konwencyjnego prawa osoby tymczasowo aresztowanej do kontaktu z obrońcą, po drugie uprości czynności techniczno-organizacyjne organu procesowego, odciążając organ procesowy od wykonywania dodatkowych czynności organizacyjnych, po trzecie usprawni realizację kontaktu

tymczasowo aresztowanego z jego obrońcą. Na marginesie należy wskazać, że zmiana stanu prawnego nie uniemożliwi w postępowaniu przygotowawczym realizacji przez prokuratora zastrzeżenia wskazanego w art. 72 § 3 k.p.k., albowiem będzie to mogło być uczynione w razie potrzeby przy wydaniu zarządzenia. Ponadto z uwagi na konieczność wydania przez organ procesowy zarządzenia zezwalającego na realizację kontaktu osoby tymczasowo aresztowanej z obrońcą, składanie kolejnych wniosków w tym przedmiocie i ich rozpoznawanie przy znanym z góry sposobie ich załatwienia, jawi się jako oczywiście bezcelowe. Ponieważ jak już wskazano organ procesowy do dyspozycji, którego tymczasowo aresztowany pozostaje jest zobligowany do umożliwienia tymczasowo aresztowanemu realizacji jego prawa do obrony, w tym do kontaktu z obrońcą, warunkowanie tego uprawnienia czynnością procesową o charakterze organizacyjno-deklaratoryjnym jest nieproporcjonalnym ograniczeniem tego prawa.

IV. OMÓWIENIE SKUTKÓW PROJEKTU I OŚWIADCZENIE O ZGODNOŚCI Z PRAWEM UNII EUROPEJSKIEJ

Projektowana zmiana niesie za sobą pozytywne skutki społeczne i prawne, albowiem uchyla istniejące ograniczenia prawa tymczasowo aresztowanego do kontaktu z obrońcą podczas nieobecności innych osób, jednocześnie realizując w pełni prawo do obrony w tym aspekcie. Stanowi wyraz realizacji prawa osoby tymczasowo aresztowanej do bycia traktowanym w sposób humanitarny. Nie pociąga za sobą skutków gospodarczych. Przyczynia się do oszczędności finansowych Skarbu Państwa, gdyż uchyla konieczność podejmowania dodatkowych jedynie technicznych czynności absorbujących czas organów procesowych i ich pracowników, jak też generujących koszty materiałów biurowych i kosztów doręczeń korespondencji urzędowej.

Projekt ustawy nie pociąga za sobą obciążenia budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Projekt ustawy nie wymaga wydania aktów wykonawczych.

Przedmiot projektowanej regulacji nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

DEKLAROWANE SKUTKI REGULACJI (DSR) projektu ustawy

Informacja o projekcie

a) Tytuł projektu:

o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy

b) Przedstawiciel wnioskodawcy:

Posel Pawel Śliz

I. Część wstępna

[1] Zwięzły opis zidentyfikowanego problemu i proponowanych rozwiązań.

Przedmiotem projektu jest zmiana przepisów Kodeksu karnego wykonawczego (dalej „Kkw”) dotyczących zasad porozumiewania się tymczasowo aresztowanego ze swym obrońcą podczas nieobecności innych osób. W obecnie obowiązującym stanie prawnym, zgodnie z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP, każdy, przeciw komu prowadzone jest postępowanie karne, ma prawo do obrony we wszystkich stadiach postępowania. Może on w szczególności sam wybrać obrońcę lub, na zasadach określonych w ustawie, korzystać z obrońcy z urzędu. W myśl art. 73 Kodeksu postępowania karnego (dalej „Kpk”) oskarżony tymczasowo aresztowany może porozumiewać się ze swoim obrońcą pod nieobecność innych osób lub korespondencyjnie.

Celem przedkładanej regulacji jest zapewnienie osobie tymczasowo aresztowanej pełnej realizacji prawa do obrony, w tym zniesienie barier o charakterze techniczno-organizacyjnym, w aspekcie realizacji prawa do porozumiewania się z obrońcą podczas nieobecności innych osób. Potrzeba dokonania postulowanej zmiany ustawy ma swe uzasadnienie także w zwolnieniu organu procesowego dodatkowych czynności techniczno-organizacyjnych związanych z koniecznością każdorazowego rejestrowania i rozpoznania kolejnego wniosku o zezwolenie na kontakt obrońcy z osobą tymczasowo aresztowaną oraz faktycznego wydania stosownego zarządzenia oraz jego doręczenia. Prawo to stanowi nadto wyraz realizacji uprawnienia osoby tymczasowo aresztowanej do bycia traktowanym w sposób humanitarny.

Zmiana polega na dodaniu w art. 215 Kkw przepisu § 3 umożliwiającego wydanie przez organ, do dyspozycji którego pozostaje osoba tymczasowo aresztowana, zgody na wielokrotne widzenie jej obrońcy pod nieobecność innych osób, z jednoczesnym wskazaniem, że z chwilą zawiadomienia organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, o zakończeniu stosunku obrończego, organ z urzędu wydaje zarządzenie o uchyleniu zarządzenia o zgodzie na wielokrotne widzenie tego obrońcy z tymczasowo aresztowanym. Czynności techniczno-organizacyjne związane z przesłaniem stosownych zarządzeń do dyrektora aresztu śledczego są włączone w opisaną procedurę.

[2] Czy były rozważane rozwiązania alternatywne?

- Tak
- ~~Nie~~

II. Wymogi określone w art. 34 ust. 2 pkt 3–5 regulaminu Sejmu

[3] Jakie są przewidywane skutki prawne projektowanych rozwiązań?

Projektowana regulacja, po jej wejściu w życie zapewni zgodność przepisów regulujących zasadę prawa do obrony z art. 42 ust. 2 Konstytucji RP, a także z art. 48 ust. 2 Karty Praw PODSTAWOWYCH Unii Europejskiej, z art. 6 ust 3 lit. b i c Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, z art. 14 ust. 3 lit. b i d Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych, jak również z treścią 18 zasady Zbioru zasad mających na celu ochronę wszystkich osób poddanych jakiegokolwiek formie aresztowania bądź uwięzienia – rezolucja Zgromadzenia Ogólnego ONZ 43/173 z dnia 9 grudnia 1988 r.

Projektowana regulacja wpisuje się formalnie, legislacyjnie i terminologicznie w brzmienie pozostałych przepisów nowelizowanej ustawy.

Nie podlega obowiązkowi notyfikacji w zakresie regulowanym przepisami prawa UE.

[4] Jakie są przewidywane skutki społeczne projektowanych rozwiązań?

Wprowadzenie w życie projektowanej regulacji zmieni diametralnie sytuację osób tymczasowo aresztowanych w kontekście nieskrępowanego dostępu do usług obrońcy lub obrońcy z urzędu, co będzie miało kapitalne znaczenie dla polepszenia sytuacji oskarżonego w procesie karnym. Duże znaczenie ma też aspekt ułatwienia pracy obrońców i obrońców z urzędu – oszczędność czasu, przyspieszenie postępowań karnych.

[5] Jakie są przewidywane skutki gospodarcze projektowanych rozwiązań?

Nie przewiduje się skutków gospodarczych.

[6] Jakie są przewidywane skutki finansowe projektowanych rozwiązań, w szczególności wpływ na sektor finansów publicznych, w tym na budżet państwa i budżety jednostek samorządu terytorialnego?

Nie przewiduje się skutków finansowych.

[7] Wykaz źródeł finansowania, jeśli projekt ustawy pociąga za sobą obciążenie budżetu państwa lub budżetów jednostek samorządu terytorialnego.

Nie dotyczy.

[8] Czy projekt ustawy podlega procedurze notyfikacyjnej?

➤ Nie

Tak, ponieważ:

- ~~określa plan przyznania lub zmiany pomocy państwa (art. 108 ust. 3 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej);~~
- ~~zawiera przepisy techniczne (dyrektywa (UE) 1535/2015);~~
- ~~dotyczy dziedziny podlegającej kompetencji Europejskiego Banku Centralnego (art. 127 ust. 4 tiret drugie TfUE);~~
- ~~ma zastosowanie do usług świadczonych przez usługodawców (dyrektywa 2006/123/WE);~~
- ~~dotyczy innych niż wymienione wyżej dziedzin objętych procedurą notyfikacyjną.~~

III. Wymogi określone w art. 34 ust. 2a i 2b regulaminu Sejmu

[9] Czy projekt ustawy zawiera przepisy określające zasady podejmowania, wykonywania lub zakończenia działalności gospodarczej (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

- Nie
- Tak

[10] Czy wdrożenie projektowanych przepisów spowoduje obciążenia administracyjne mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców (art. 34 ust. 2a regulaminu Sejmu)?

- Nie
- Tak

[11] Czy projekt ustawy zawiera przepisy regulacyjne lub określa wymogi dotyczące świadczenia usług transgranicznych w rozumieniu ustawy z dnia 22 grudnia 2015 r. o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej (art. 34 ust. 2b regulaminu Sejmu)?

- Nie
- Tak

Warszawa, 6 marca 2025 r.

BEOS-WPEiM-347/25

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej komisijnego
projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy
(przedstawiciel wnioskodawcy: poseł Paweł Śliz)**

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2022 r. poz. 990, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy przewiduje dodanie § 3 w art. 215 ustawy z dnia 6 marca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy¹. Zgodnie z proponowanym przepisem jeżeli tymczasowo aresztowany ma ustanowionego obrońcę, organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, z chwilą powzięcia informacji o ustanowieniu obrońcy, przesyła niezwłocznie z urzędu do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany, zarządzenie o zgodzie na wielokrotne widzenie tego obrońcy z tymczasowo aresztowanym. W wypadku gdy tymczasowo aresztowany pozostaje do dyspozycji kilku organów, wymagana jest zgoda na widzenie każdego z nich, chyba że organy te zarządzają inaczej. Z chwilą zawiadomienia organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, o ustaniu stosunku obrończego, organ z urzędu wydaje zarządzenie o uchyleniu zarządzenia o zgodzie na wielokrotne widzenie tego obrońcy z tymczasowo aresztowanym i przesyła je niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany.

Ustawa ma wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 706, ze zm.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Ze względu na przedmiot projektu ustawy należy przywołać następujące akty prawa Unii Europejskiej:

- a) art. 47 i art. 48 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (dalej: KPP UE, Karta);
- b) dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/48/UE z dnia 22 października 2013 r. w sprawie prawa dostępu do adwokata w postępowaniu karnym i w postępowaniu dotyczącym europejskiego nakazu aresztowania oraz w sprawie prawa do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i prawa do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności² (dalej: dyrektywa 2013/48/UE).

2.1. W art. 47 KPP UE uregulowano prawo do sądu i sprawiedliwego procesu. Elementem tego prawa jest określona w wymienionym przepisie możliwość uzyskania porady prawnej, skorzystania z pomocy obrońcy i przedstawiciela.

W art. 48 KPP UE określono w szczególności prawo do obrony. Zgodnie z ust. 2 wymienionego przepisu każdemu oskarżonemu gwarantuje się poszanowanie prawa do obrony.

Zgodnie z art. 51 KPP UE postanowienia Karty mają zastosowanie do państw członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii. Karta ta nie rozszerza zakresu zastosowania prawa UE poza jej kompetencje, nie ustanawia nowych kompetencji ani zadań Unii, ani też nie zmienia kompetencji i zadań określonych w traktatach.

2.2. Zgodnie z art. 1 dyrektywy 2013/48/UE określa ona normy minimalne dotyczące praw podejrzanych i oskarżonych w postępowaniu karnym oraz osób objętych postępowaniem na mocy decyzji ramowej 2002/584/WSiSW³ w zakresie dostępu do adwokata, do poinformowania osoby trzeciej o pozbawieniu wolności i do porozumiewania się z osobami trzecimi i organami konsularnymi w czasie pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 2 dyrektywy 2013/48/UE akt ten jest stosowany wobec podejrzanych lub oskarżonych w postępowaniu karnym od chwili poinformowania ich przez właściwe organy państwa członkowskiego, za pomocą oficjalnego powiadomienia lub w inny sposób, o tym, że są podejrzani lub oskarżeni o popełnienie przestępstwa, niezależnie od tego, czy zostali pozbawieni wolności. Ma on zastosowanie do czasu zakończenia postępowania, przez co

² Dz. Urz. UE L 294 z 6.11.2013, s. 1.

³ Decyzja ramowa Rady z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między Państwami Członkowskimi (2002/584/WSiSW) (Dz. Urz. UE L 190 z 18.7.2002, s. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne: Rozdział 19, Tom 6, s. 34, ze zm.).

rozumie się ostateczne rozstrzygnięcie kwestii, czy podejrzany lub oskarżony popełnił przestępstwo, w tym w stosownych przypadkach wydanie wyroku skazującego i rozpatrzenie wszelkich środków odwoławczych. Ponadto znajduje on zastosowanie do osób – innych niż podejrzani lub oskarżeni – które w toku przesłuchania przez policję lub inny organ ścigania stają się podejrzanymi lub oskarżonymi.

W art. 3 dyrektywy 2013/48/UE określono prawo dostępu do adwokata w postępowaniu karnym. Zgodnie z tym przepisem państwa członkowskie powinny zapewnić, aby podejrzani i oskarżeni mieli prawo dostępu do adwokata w takim terminie i w taki sposób, aby osoby te mogły rzeczywiście i skutecznie wykonywać przysługujące im prawo do obrony (ust. 1). Podejrzani lub oskarżeni mają prawo dostępu do adwokata bez zbędnej zwłoki. W każdym wypadku podejrzani lub oskarżeni mają dostęp do adwokata począwszy od najwcześniejszego z określonych w przepisie terminów. Wskazano w szczególności na konieczność zapewnienia dostępu do adwokata: przed przesłuchaniem podejrzanych lub oskarżonych przez policję lub inny organ ścigania lub organ sądowy; niezwłocznie po pozbawieniu ich wolności (ust. 2 lit. a oraz lit. c). Państwa członkowskie powinny zapewnić, aby podejrzani lub oskarżeni mieli prawo do spotykania się na osobności i porozumiewania się z reprezentującym ich adwokatem, także przed przesłuchaniem przez policję lub inny organ ścigania lub organ sądowy (ust. 3 lit. a).

W art. 4 dyrektywy 2013/48/UE określono zasadę poufności porozumiewania się z adwokatem. Zgodnie z omawianą regulacją państwa członkowskie powinny respektować zasadę poufności porozumiewania się pomiędzy podejrzanymi lub oskarżonymi a ich adwokatem przy korzystaniu z prawa dostępu do adwokata przewidzianego w dyrektywie 2013/48/UE. Takie porozumiewanie obejmuje spotkania, korespondencję, rozmowy telefoniczne oraz inne formy porozumiewania się, dozwolone na mocy prawa krajowego.

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przewidziane w art. 3 ust. 3 lit. a i art. 4 dyrektywy 2013/48/UE prawo podejrzanych lub oskarżonych do spotkań z adwokatem jest implementowane do prawa polskiego – w odniesieniu do praw tymczasowo aresztowanych – postanowieniami Kkw. Art. 215 Kkw reguluje prawo porozumiewania się tymczasowo aresztowanego z obrońcą lub pełnomocnikiem podczas nieobecności innych osób. Projekt przewiduje wydawanie zarządzeń o zgodzie na wielokrotne widzenie. Celem projektowanej ustawy jest ułatwienie spotkań tymczasowo aresztowanego z obrońcą. Projekt należy uznać za niesprzeczny z dyrektywą 2013/48/UE.

4. Konkluzje

Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy jest objęty zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej.

Projekt nie jest sprzeczny z dyrektywą 2013/48/UE.

Autor:

Bartosz Pawłowski
ekspert ds. legislacji
w Biurze Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz
i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/

Warszawa, 6 marca 2025 r.

BEOS-WPEiM-348/25

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie stwierdzenia, czy komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy (przedstawiciel wnioskodawcy: poseł Paweł Śliz) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu art. 95a regulaminu Sejmu

Projekt ustawy przewiduje dodanie § 3 w art. 215 ustawy z dnia 6 marca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy¹. Zgodnie z proponowanym przepisem jeżeli tymczasowo aresztowany ma ustanowionego obrońcę, organ, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, z chwilą powzięcia informacji o ustanowieniu obrońcy, przesyła niezwłocznie z urzędu do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany, zarządzenie o zgodzie na wielokrotne widzenie tego obrońcy z tymczasowo aresztowanym. W wypadku gdy tymczasowo aresztowany pozostaje do dyspozycji kilku organów, wymagana jest zgoda na widzenie każdego z nich, chyba że organy te zarządzają inaczej. Z chwilą zawiadomienia organu, do którego dyspozycji tymczasowo aresztowany pozostaje, o ustaniu stosunku obrończego, organ z urzędu wydaje zarządzenie o uchyleniu zarządzenia o zgodzie na wielokrotne widzenie tego obrońcy z tymczasowo aresztowanym i przesyła je niezwłocznie do dyrektora aresztu śledczego, w którym przebywa tymczasowo aresztowany.

Projekt nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

¹ Dz. U. z 2024 r. poz. 706, ze zm.

Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy
nie jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu
art. 95a regulaminu Sejmu.

Autor:

Bartosz Pawłowski

ekspert ds. legislacji

Biurze Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Akceptował:

Wicedyrektor Biura Ekspertyz

i Oceny Skutków Regulacji

Ziemowit Cieślik

/podpisano elektronicznie/

**Instytut Legislacji i Prac Parlamentarnych
Naczelnej Rady Adwokackiej**

ul. Świętojerska 16, 00-202 Warszawa
tel. 22 505 25 02, fax 22 505 08
e-mail: nra@nra.pl www.nra.pl

Warszawa, dnia 10 marca 2025 roku

NRA.12-SM-1.54.2025

OPINIA

Naczelnej Rady Adwokackiej

do projektu ustawy o zmianie ustawy

Kodeks Karny Wykonawczy

przedłożonego przez Komisję Sprawiedliwości i Praw Człowieka Sejmu RP

w zakresie zmiany art. 215 Kodeksu Karnego Wykonawczego

Naczelną Radę Adwokacką pozytywnie opiniuje projekt Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka Sejmu RP, dotyczący zmiany art. 215 Kodeksu Karnego Wykonawczego, w pełni podzielając argumenty przywołane w treści uzasadnienia tego projektu.

Naczelną Radę Adwokacką objęte proponowanym projektem zmiany postulowała jeszcze w poprzedniej kadencji Sejmu. Współpracując przy tworzeniu tego projektu Naczelną Radę Adwokacką uczestniczyła także w pracach Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka Sejmu obecnej kadencji.

W nawiązaniu do dyskusji toczącej się na posiedzeniu Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka w dniu 4 lutego 2025 roku, do rozważenia poddajemy jednak postulat uzupełnienia projektowanego zapisu § 3 art. 215 KKW poprzez dostosowanie projektu do obowiązującego stanu prawnego i faktycznego, w ramach którego, w przypadku osoby pozbawionej wolności – upoważnienia do obrony do czasu ustanowienia

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L. dz. SP5-111.020.44.2025

Data wpływu 12.03.2025r.

obrońcy przez oskarżonego pozbawionego wolności, zgodnie z art. 83 § 1 KPK, może udzielić także inna osoba z kręgu osób najbliższych i nie tylko. Upoważnienie takie nabiera waloru ostateczności z chwilą potwierdzenia go przez osobę pozbawioną wolności, w praktyce: poprzez udzielenie umocowania do obrony już bezpośrednio przez tę osobę. W tym stanie rzeczy pierwotnie udzielone przez osobę trzecią upoważnienie do obrony nie ma charakteru stałego, ma charakter jednorazowy i wiąże do czasu kontaktu tymczasowo aresztowanego z wyznaczonym obrońcą. W tym stanie rzeczy wydaje się, że ograniczony czas skuteczności tej formy umocowania wymaga wyłączenia jej z projektowanej normy § 3 art. 215 KKW.

Pozytywnie opiniując więc całość rozwiązania, Naczelna Rada Adwokacka zgłasza propozycję zmiany redakcji opiniowanego projektu poprzez nadanie pierwszej części pierwszego zdania brzmienia:

„§ 3. Jeżeli tymczasowo aresztowany ma ustanowionego przez siebie obrońcę, organ...”
– dalsza redakcja projektowanego przepisu pozostawałaby bez zmian.

Postulując uwzględnienie powyższej poprawki Naczelna Rada Adwokacka wskazuje, że w jej ocenie pozwoli to uporządkować regulowany zakres o aspekt, pozwalający wyłączyć z projektowanego rozwiązania czynności, które co do zasady mają charakter jednorazowy i niezależnie od włączenia ich w treść przepisu wymagać będą i tak uruchomienia kolejnej procedury wyrażenia zgody na kontakt z tymczasowo aresztowanym, gdyż ponowny kontakt obrońcy odbywać będzie się już po uzyskaniu kolejnej zgody, na podstawie pełnomocnictwa udzielonego przez samego tymczasowo aresztowanego i dopiero ten stosunek umocowania obrońcy posiadać będzie walor stosunku trwałego.

Jednocześnie zaś należy wskazać, że przedłożony do zaopiniowania projekt Naczelna Rada Adwokacka przyjmuje z ogromną aprobatą, nie zgłaszając innych uwag do zaproponowanych rozwiązań i jego treści. Podkreślając zaś pilność i wagę rozwiązywanych projektem kwestii, wskazać należy, że zarówno dla adwokatury, jak i dla usprawnienia funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości, projekt ten winien być pilnie procedowany przez ustawodawcę. Dynamiczne wprowadzenie zmian takich jak objęte opiniowanym projektem, to ważny element potwierdzenia sprawczości

ustawodawcy na deklarowanej drodze przywrócenia w Polsce praworządności i właściwego funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości.

adwokat Dorota Kulińska

Dyrektor
Instytutu Legislacji
i Prac Parlamentarnych
Naczelnej Rady
Adwokackiej

Dyrektor
Instytutu Legislacji i Prac Parlamentarnych
przy Naczelnej Rady Adwokackiej

adw. Dorota.Kulińska